

Európska žltáčka kôstkovín (Apricot chlorotic leafroll phytoplasma, syn. European stone fruit phytoplasma – ESFY)

Európska žltáčka kôstkovín je taxonomicky radená k fytoplazmám. Fytoplazmy sú známe tým, že nie sú ohraničené bunečnou stenou a nie je ich možné kultivovať na živných médiách, tak ako to je pri bežných baktériách. Jedná sa o prokaryotické organizmy.

Fytoplazma európskej žltáčky kôstkovín, ako jedna z ekonomicky významných chorôb, bola po prvýkrát popísaná už v roku 1924 vo Francúzsku. Doteraz bola ESFY pozorovaná v rámci Európy takmer vo všetkých krajinách.

Hostiteľský okruh je relatívne úzky, nakoľko fytoplazma napáda predovšetkým druhy rodu *Prunus*. Na prenos, bez ľudského pričinenia, potrebuje fytoplazma bodavo cicavý hmyz, v ktorom dokáže fytoplazma prežívať a množiť sa. Fytoplazma osídľuje črevá hmyzu, kde dochádza k jej namnoženiu. Odtiaľto sa prostredníctvom steny čreva dostáva do hemolymfy, kde cirkuluje. Následne vstupuje do slinných žliaz, kde sa aj naďalej množí a s novým príjmom potravy sa dostáva do ďalšej hostiteľskej rastliny. Doposiaľ jedinými známymi vektormi tejto fytoplazmy sú méra *Cacopsylla pruni*, ktorý je striktným oligofágom (preferuje iba rastliny z rodu *Prunus* spp.) a cikádka *Fieberiella florii*, s výskytmi v teplých oblastiach strednej a južnej časti Európy.

Obr. 1 – *Cacopsylla pruni*

(<https://www.biolib.cz/en/image/id113219/>)

Obr. 2 – *Fieberiella florii*

(<https://www.biolib.cz/en/image/id301332/>)

Najideálnejším časom na pozorovanie príznakov je obdobie pred kvitnutím hostiteľov a koncom leta. Symptómy infekcie sa líšia v závislosti od druhu infikovaného hostiteľa.

Prvé príznaky napadnutia **marhúľ** sa môžu prejaviť na jar malou tvorbou kvetov. Ďalším príznakom je chlorotická zvinutka listov na jednotlivých infikovaných vetvách, ktorá sa môže rýchlo šíriť po celej korune stromu. Zvyčajne nasleduje postupné odumieranie vetiev, prípadne odumieranie celého infikovaného stromu, a to v priebehu zimného alebo jarného obdobia. To, že je marhuľa napadnutá, sa môže prejaviť aj na samotných plodoch. Tie sú menšie, predčasne dozrievajú, opadávajú alebo zasychajú na strome.

Obr. 3 – Charakteristická zvinutka listov marhúľ

(<https://gd.eppo.int/taxon/PHYPPR/photos>)

Pri **broskyniach**, okrem zvinutia listov a chlorózy, bolo pozorované aj červenanie listov. Príznakmi na **slivke obyčajnej** je proliferácia vetiev, malý počet listov, mierna chloróza a presychanie koruny. Ochorenie je charakteristické svojím rýchlym šírením. Broskyne, slivky a čerešne však nepodliehajú odumieraniu takou rýchlosťou ako marhule.

Obr. 4 – Hnednutie a nekróza

(<https://gd.eppo.int/taxon/PHYPPR/photos>)

Na to sú vhodné chemické prípravky, ktorými sú u nás autorizované tieto: Delta EW 50, Decis protech, Dinastia a Decis EW 50. Bolo zistené, že vrúbky a očká môžu byť infekčné dokonca aj pri odberoch počas zimného obdobia.

V prípade zistenia ochorenia ESFY je doteraz jediným účinným opatrením odstránenie a spálenie infikovaných rastlín spolu s ich koreňovou sústavou. Tým zabezpečíme zníženie rozširovania ochorenia do okolitého prostredia.

Ing. Ivana Horváthová

ÚKSÚP – OOR

24.10.2019

Pestovatelia sa pred šírením ochorenia ESFY môžu brániť preventívnymi opatreniami, predovšetkým nákupom zdravého rozmnožovacieho materiálu. Rozmnožovací materiál od predajcov by mal byť testovaný na výskyt tohto ochorenia. To, že je rastlinný materiál pôvodom z Európskej únie zdravý, je deklarované na rastlinnom pase. Ďalším preventívnym opatrením je potlačenie výskytu vektorov tohto ochorenia.